

Työryhmä: Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän 7. kokous

18.12.2023 klo 10.00 – 12.00 (Labor, Meritullinkatu 10 ja Teams)

Osallistujat

Marjo Arola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Turo Kilpeläinen, LAB-ammattikorkeakoulu
Jonna Korhonen, puheenjohtaja, OKM
Mia Leisti, UM
Ida Mielityinen, Arene ry
Kristiina Mäkelä, Aalto-yliopisto
Jouko Niinimäki, Oulun yliopisto
Henna Närhi, sihteeri, vastuuvalmistelija, OKM
Aleksi Niemi, SAMOK
Heidi Rättyä, SYL
Satu Salonen, TEM
Fanny Söderman, Migri
Nelli Tiainen, sihteeri, OKM
Sofia Lähdeniemi, OPH
Satu Uusiautti, Lapin yliopisto

---

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.00.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin. Edellisen kokouksen 13.10.2023 muistio hyväksytään kirjallisella menettelyllä.

3 Työryhmän työskentelyn tilanne

Puheenjohtaja totesi, että hallituksen esitys lähtee lausuntokierrokselle 19.12.2023. Lausuntoajan jälkeen esitystä tullaan vielä tarkastelemaan. Työryhmän työssä on edelleen tiukka aikataulu. Ensimmäisen vaiheen lopputuotos on työryhmän näkemys hallituksen esitykseksi, toisen vaiheen lopputuotos on työryhmäraportti selvitetävistä asioista tehtävänannon mukaisesti.

4 Lähete keskustelu arvioinnille ja selvitykselle

4.1 Apurahojen kansainvälinen vertailu ja Suomi-Stipendi

OKM alusti koskien kansainvälistä vertailua apurahojen käytännöistä vertailumaissa. OPH kertoi kokemuksiaan ja näkemyksiään apurahoista. Keskitetty kansallinen apurahajärjestelmä molemmille sektoreille selkeyttäisi kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelua, kun tuotetta olisi helpompi markkinoida. Myös apurahan hakeminen voisi näyttäytyä opiskelijalle selkeämpänä. Toisaalta kyse voisi olla keskitetyn järjestelmän sijasta myös kansallisista yhteisistä kriteereistä ja koordinaatiosta.

Käytiin keskustelukierros osallistujien näkemyksistä. Keskustelussa puhututti erityisesti apurahajärjestelmän sisältö ja muoto, mikä riippuu kansallisesta tavoitteesta. Halutaanko lahjakkaimpien opiskelijoiden houkuttelun lisäksi, että he myös jäävät maahan valmistumisen jälkeen eli palkitaanko lahjakkuudesta, opintomenestyksestä ja/vai valmistumisesta ja työllistymisestä. Näin ollen työelämä- ja osaajapulanäkökulma on keskeinen. Haasteena – myös rahoituksen kannalta – on, kuinka työ- ja elinkeinoelämä saadaan mukaan. Tässä ehdotettiin mm. apurahan kytkemistä työharjoitteluun. Lisäksi on mietittävä, painotettaisiinko esimerkiksi kehittyvistä maista tai riskialueilta tulevia opiskelijoita yhtenä kohderyhmänä.

Pj totesi, että hallitusohjelman mukaisesti on arvioitava kansallisen apurahajärjestelmän luomisen edellytyksiä, mikä voisi tarkoittaa myös eri vaihtoehtojen tarkastelua. Valtion menokehelyksessä ei ole varattu tähän erillistä rahoitusta, mikä on hyvä ottaa huomioon arvioinnissa. Korkeakoulunäkökulmasta peräänkuulutettiin apurahojen vaikuttavuuden selvittämistä; lisääkö kansallinen ratkaisu opiskelijoiden hakeutumista ja siten korkeakoulujen tuottavuutta. Korkeakoulut toivat esiin myös työn minimoinnin tärkeyden toteutettavassa järjestelyssä. OPH:n mukaan keskeisenä syynä opiskelupaikasta kieltäytymiseen korkeakoulujen kyselyjen perusteella on usein apurahan saanti toisen maan korkeakoulusta. Apurahalla on siten merkittävyyttä myös houkuttelun välineenä.

Pj totesi, että tietopohjan kartuttamiseksi Suomen mahdollisesta mallista teetetään pieni ulkopuolinen selvitys. Työryhmältä otetaan vastaan ideoita selvitykseen toivottavista näkökulmista sekä selvityksen osana tarkasteltavista eurooppalaisista vertailumaista.

4.2 Opintolainahyvityksen kaltainen hyvitys ja kannustimet

VM alusti lyhyesti opintolainahyvityksen kaltaisesta hyvityksestä ja kannustimista työryhmälle etukäteen toimitetun vero-osaston laatima muistion pohjalta. VM painotti, että hallitusohjelman kirjauksen mukaankaan mahdollisesti toteuttavassa kannustin-mallissa ei ole kyse verovähennysoikeudesta, eikä siihen ole myöskään varattu rahaa valtion menokehelyksessä.

Käytiin keskustelukierros osallistujien näkemyksistä. Korkeakouluista nostettiin esiin, että kohti täyskatteellisuutta siirryttäessä kansainväliset hakijamäärät tulevat vähenemään, joten Suomeen jäämisen kannusteiden on oltava kunnossa. Yhteiskunnallinen asenneilmapiiri ja työelämän vastaanottavuus merkitsevät, kun kansainvälisille opiskelijoille pyritään rakentamaan työelämäyhteyksiä jo opintojen aikana.

Pj toi esiin, että lukuvuosimaksuvelvollisten työllistymisen tukemiseksi tarvitaan yritysten, julkisten toimijoiden (ml. Business Finland) ja korkeakoulujen yhteistyötä.

Korkeakoulut toivat esiin, että hyvittämisen ratkaisun on oltava hakijalle läpinäkyvä. Siirryttäessä kohti täyskätteellisuutta on vaikutukset suhteessa myönnettävään hyvitykseen kaiken kaikkiaan kyettävä laskemaan tarkkaan. Keskustelussa tuotiin esiin työllistymisaseteli mahdollisuutena saada yritykset, esimerkiksi tietyillä aloilla, työllistämään kansainvälinen opiskelija. VM:n mukaan hyvityksenkin mallissa on mietittävä tavoite ja vaikutus; tavoitellaanko ensisijaisesti kansainvälisen osaajan kielitaidon ja työelämäyhteyksien kartuttamista vai rahallista hyvitystä lukuvuosimaksua maksaneille opiskelijoille?

Pj totesi, että tietopohjan kartuttamiseksi Suomen mahdollisesta mallista teetetään pieni ulkopuolinen selvitys. Työryhmältä otetaan vastaan ideoita selvitykseen toivottavista näkökulmista sekä selvityksen osana tarkasteltavista eurooppalaisista vertailumaista.

5. Muut asiat

Korkeakouluilta on tullut toive, että työryhmässä toteutettavien ja selvitettävien muutosten vaikutuksia opiskelijavalintoihin selvitetään myös. Koska kyse ei ole hallitusohjelma-asiasta, ei asiasta tehdä hallituksen esitystä ainakaan tässä yhteydessä, mutta sitä voidaan tarkastella osana työryhmän raporttia. Seuraavassa kokouksessa Unifi ja Arene alustavat opiskelijavalintaan liittyvissä kysymyksissä koskien nykykäytännön haasteita sekä toivottavia muutoksia esimerkiksi hakujen joustavoittamisen suhteen kohti täyskätteellisuutta siirryttäessä.

Työryhmän jäseniä pyydetään toimittamaan mahdolliset jäsenmuutosehdotukset mahdollisimman pian.

6. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään 11.1.2024 klo 13.30-15.30 (Labor, Meritullinkatu 10 ja Teams). Muut varatut kokoukset ovat 7.2. klo 13.00-15.00 (Potentia, Meritullinkatu 10 ja Teams) ja 27.2. klo 10-12 (Innostamo, Meritullinkatu 8 ja Teams).

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 11.35.